

# Standardy ochrony dzieci

## Wytyczne do standardów ochrony dzieci dla organizatorów wypoczynku

Wprowadzenie standardów ochrony dzieci jest obowiązkiem wynikającym z ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 560).

Te wytyczne przygotowano jako wzór – materiał pomocniczy do opracowania standardów ochrony dzieci w obszarze sportu.

Wytyczne są jedynie podpowiedzią, drogowskazem. Nie zawierają wszystkich zasad, które mogą być Wam przydatne w standardach. Nie wszystkie też propozycje zawarte w tym dokumencie mogą okazać się Wam potrzebne. Zanim więc, korzystając z tego wzoru, opracujecie standardy zastanówcie się, które z podpowiedzi są dla Was interesujące i realne do realizacji. Przemyślcie też, jak chcecie sformułować poszczególne zasady.

Pamiętajcie, że w pracy nad własnymi standardami ochrony dzieci zawsze trzeba zastanowić się, jakie obszary (obok tych znajdujących się w tym dokumencie) warto w nich uwzględnić (np. zasady ochrony wizerunku dziecka, zasady pracy z dziećmi ze specjalnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami).

I bardzo ważne: należy zastanowić się także jakie procedury powinny zostać uregulowane, by ułatwić, usprawnić i uczynić efektywnymi, działania chroniące dzieci.

## Spis treści

Preambuła.....	3
Rozdział I.....	3
Objaśnienie terminów .....	3
Rozdział II .....	8
Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci.....	8
Rozdział III .....	29
Procedury interwencji w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa dziecka .....	29
Rozdział IV.....	40
Zasady dostępu dzieci do Internetu .....	40
Rozdział V.....	43
Monitoring stosowania standardów.....	43
Rozdział VI.....	44
Przepisy końcowe .....	44
Załącznik[] Karta interwencji .....	45
Załącznik nr [] Wzór wniosku o wgląd w sytuację dziecka/rodziny .....	48
Załącznik nr [] Oświadczenie o zapoznaniu się ze standardami ochrony dzieci i zobowiązaniu do ich przestrzegania.....	51

## Preambuła

Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez organizatora wypoczynku jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie. Każdy członek kadry traktuje dziecko z szacunkiem oraz stale uwzględnia jego potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie wobec dziecka przemocy w jakiegokolwiek formie. Kadra wypoczynku, realizując te cele, działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych organizatora wypoczynku oraz swoich kompetencji.


## Rozdział I

### Objaśnienie terminów

#### § 1.

**Organizator wypoczynku** - przedsiębiorcy wpisani do rejestru organizatorów turystyki i przedsiębiorców ułatwiających nabywanie powiązanych usług turystycznych, o którym mowa w art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 24 listopada 2017 r. o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 2211).

**Kadra wypoczynku** - kierownik wypoczynku i wychowawcy wypoczynku. W zależności od programu wypoczynku w skład kadry mogą wchodzić również trenerzy i instruktorzy sportu, rekreacji i animacji kulturalno-oświatowej, lektorzy języków obcych i inne osoby prowadzące zajęcia w trakcie wypoczynku, w tym również wolontariusze i stażyści, spełniający warunki, o których mowa w art. 92c ust. 2 pkt 2 lit. b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2024 r. poz. 750).



Kierownik i wychowawcy wycieczki posiadają kwalifikacje określone w przepisach ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

**Podmioty współpracujące** - podmioty zewnętrzne współpracujące z organizatorem wycieczki, świadczące usługi na rzecz organizatora wycieczki, np. agencje ochrony, firmy cateringowe, podmioty medyczne, organizacje pozarządowe, kluby sportowe, szkoły językowe.

**Dziecko** - na potrzeby niniejszego dokumentu to osoba, do ukończenia 18. roku życia.


**Opiekun dziecka** - przedstawiciel ustawowy dziecka: rodzic albo opiekun; rodzic zastępczy; opiekun tymczasowy (czyli osoba upoważniona do reprezentowania małoletniego obywatela Ukrainy, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osób dorosłych).

**Zgoda rodzica dziecka** - oznacza zgodę co najmniej jednego z rodziców dziecka/opiekunów. Jednak w przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny.

**Krzywdzenie dziecka** - Krzywdzenie dziecka to każde zachowanie względem dziecka, które stanowi wobec niego czyn zabroniony. Oprócz tego krzywdzeniem jest zaniedbanie (zamierzone lub niezamierzone), działanie lub zaniechanie a także każdy jego rezultat, skutkujący naruszeniem praw, swobody, dóbr osobistych dziecka i zakłóceniem jego rozwoju.

Wyróżnia się następujące, podstawowe formy krzywdzenia:

1. **Przemoc fizyczna wobec dziecka.** Jest to jednorazowe bądź powtarzające się działanie bądź zaniechanie, wskutek którego dziecko doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożone. Krzywda stanowi rezultat działania bądź zaniechania ze strony rodzica, opiekuna, osoby odpowiedzialnej za dziecko, posiadającej nad nim władzę lub takiej, której ufa.
2. **Przemoc psychiczna wobec dziecka.** Jest to przewlekła, niefizyczna, szkodliwa interakcja pomiędzy dzieckiem a osobą za nie odpowiedzialną lub osobą, której dziecko ufa. Tak jak w przypadku przemocy fizycznej obejmuje zarówno działania, jak i zaniechania. Do przejawów przemocy psychicznej zaliczamy m.in.:
  - 1) niedostępność emocjonalną;
  - 2) zaniedbywanie emocjonalne;
  - 3) relacja z dzieckiem oparta na wrogości, obwinianiu, oczernianiu, odrzucaniu;
  - 4) nieodpowiednie rozwojowo lub niekonsekwentne interakcje z dzieckiem;
  - 5) niedostrzeżenie lub nieuznanie indywidualności dziecka;
  - 6) niedostrzeżenie lub nieuznanie granic psychicznych między dzieckiem a osobą odpowiedzialną;
  - 7) nieodpowiednia socjalizacja, demoralizacja;
  - 8) sytuacje w których dziecko jest świadkiem przemocy;
3. **Przemoc seksualna wobec dziecka (wykorzystywanie seksualne dziecka).** Jest to angażowanie dziecka poprzez dorosłego lub inne dziecko w aktywność seksualną. Dotyczy sytuacji gdy nie dochodzi do kontaktu fizycznego (np. ekshibicjonizm, molestowanie werbalne - np. prowadzenie rozmów o treści



seksualnej nieadekwatnej do wieku dziecka, komentowanie w sposób seksualny wyglądu i zachowania dziecka, zachęcanie do kontaktu z treściami pornograficznymi, *grooming* - strategii nieseksualnego uwodzenia dziecka z intencją nawiązania kontaktu seksualnego w przyszłości) i gdy do takiego kontaktu dochodzi (sytuacje takie jak: dotykanie dziecka, zmuszanie dziecka do dotykania ciała sprawcy, stosunek seksualny). Każda czynność seksualna podejmowana z dzieckiem przed ukończeniem 15 roku życia jest przestępstwem. W przypadku dzieci mówimy o wykorzystaniu seksualnym, kiedy między wykorzystującym (dorosły, inne dziecko) a wykorzystywanym (dziecko) z uwagi na wiek lub stopień rozwoju zachodzi relacja władzy, opieki czy zależności. Do innej formy wykorzystywania seksualnego dzieci zalicza się wyzyskiwanie seksualne. Jest to jakiegokolwiek: faktyczne lub usiłowane nadużycie podatności dziecka na zagrożenia, przewagi sił lub zaufania - w celu seksualnym. Wyzysk seksualny obejmuje (choć nie jest to konieczne) czerpanie zysków finansowych, społecznych lub politycznych z wykorzystania seksualnego. Szczególne zagrożenie wyzyskiem seksualnym ma miejsce podczas kryzysów humanitarnych. Zagrożenie wyzyskiem seksualnym dotyczy zarówno samych dzieci, jak i opiekunów tych dzieci, mogących paść ofiarą wyzysku.

- 4. Zaniedbywanie dziecka.** Jest to długotrwałe lub incydentalne niezaspokajanie fizycznych i psychicznych potrzeb dziecka. Może przyjmować formę nierespektowania praw dziecka, co w rezultacie prowadzi do zaburzeń w jego zdrowiu i/lub rozwoju. Do zaniedbywania dziecka dochodzi w relacjach dziecka z osobą zobowiązaną do opieki, wychowania, troski i ochrony.

**5. Przemoc rówieśnicza** (nękanie rówieśnicze, *bullying*). Przemoc rówieśnicza ma miejsce gdy dziecko doświadcza różnych form nękania ze strony rówieśników. Dotyczy działań bezpośrednich lub z użyciem technologii komunikacyjnych (np. za pośrednictwem Internetu i telefonów komórkowych). Przemoc rówieśniczą obserwujemy, gdy szkodliwe działanie ma na celu wyrządzenie komuś przykrości lub krzywdy (intencjonalność), ma charakter systematyczny (powtarzalność), a ofiara jest słabsza od sprawcy bądź grupy sprawców. Obejmuje:

- 1) przemoc werbalną (np. przezywanie, dogadywanie, ośmieszanie),
- 2) przemoc relacyjną (. wykluczenie z grupy, ignorowanie, nastawianie innych przeciwko osobie, szantaż),
- 3) przemoc fizyczną (np. pobicie, kopanie, popychanie, szarpanie),
- 4) przemoc materialną (np. kradzież, niszczenie przedmiotów)
- 5) cyberprzemoc/przemoc elektroniczną (np. złośliwe wiadomości w komunikatorach, wpis w serwisie społecznościowym, umieszczanie w Internecie zdjęć lub filmów ośmieszających ofiarę),
- 6) wykorzystanie seksualne - dotykane intymnych części ciała lub zmuszanie do stosunku płciowego lub innych czynności seksualnych przez rówieśnika,
- 7) przemoc uwarunkowaną normami i stereotypami związanymi z płcią (np. przemoc w relacjach romantycznych między rówieśnikami).

**Osoba odpowiedzialna za standardy ochrony dzieci** - członek kadry sprawujący nadzór nad prawidłowym stosowaniem standardów ochrony dziecka oraz ich aktualność.

**Koordinator bezpieczeństwa w Internecie** - członek kadry, sprawujący nadzór nad korzystaniem z Internetu przez dzieci w trakcie wycieczki oraz nad bezpieczeństwem dzieci w Internecie.

**Osoba odpowiedzialna za ochronę dziecka** - członek kadry odpowiedzialny za przyjmowanie zgłoszeń o zagrożeniu dobra dziecka i podejmowanie interwencji przed właściwymi organami lub instytucjami.

**Osoba odpowiedzialna za udzielanie wsparcia dziecku** - członek kadry odpowiedzialny za opracowanie planu wsparcia dziecka i jego monitorowanie.

**Dane osobowe dziecka** to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka, w tym jego imię i nazwisko, wizerunek.

Ważne organy:

Rzecznik Praw Obywatelskich

Rzecznik Praw Dziecka

## Rozdział II

### Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci

#### § 2.

1. Organizator oraz kadra wycieczki posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwraca uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia dzieci.



2. Organizator oraz kadra wypoczynku w przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka przekazują tę informację pracownikowi odpowiedzialnemu za ochronę dziecka, który podejmuje rozmowę z opiekunem. W trakcie rozmowy z opiekunem przekazuje informacje na temat dostępnej oferty wsparcia i motywuje do przyjęcia wsparcia.

3. Pracownik odpowiedzialny za ochronę dziecka oraz pracownik mający bieżący kontakt z dzieckiem, monitoruje sytuację i dobrostan dziecka.

### § 3.

Kierownik wypoczynku we współpracy z organizatorem wypoczynku:

1) wyznacza z spośród osób stanowiących kadrę wypoczynku osoby odpowiedzialne za:

- a) standardy ochrony dzieci wdrażającą standardy ochrony dzieci;
- b) bezpieczeństwo w Internecie;
- c) ochronę dziecka i podejmowanie interwencji;
- d) udzielenie wsparcia dziecku.

Pracownicy wyznaczeni do działań na rzecz ochrony dziecka:

L. poj.	Obszar odpowiedzialności	Imię i nazwisko	Dane kontaktowe
1	Nadzór nad prawidłowym stosowaniem standardów i ich aktualnością - osoba odpowiedzialna za standardy ochrony dzieci wdrażającą standardy ochrony dzieci		
2	Zapewnienie bezpiecznego korzystania z Internetu -		

	Koordynator bezpieczeństwa w Internecie		
3	Przyjmowanie zgłoszeń i uruchamianie interwencji - Osoba odpowiedzialna za interwencję		
4	Opracowanie planu wsparcia i jego monitorowanie - osoba odpowiedzialna za udzielanie wsparcia		

2) odpowiada za zamieszczenie w umowach zawieranych ze wszystkimi wykonawcami zewnętrznymi postanowień dotyczących wymogu złożenia oświadczenia o zapoznaniu się ze standardami ochrony dzieci organizatora danego wypoczynku oraz zobowiązaniu do ich przestrzegania – (Załącznik nr [ ])

Dobra praktyka: warto ustalić czy wykonawcy zewnętrznymi oraz inne podmioty, z którymi w sposób podczas wypoczynku może być prowadzona współpraca (usługi zewnętrzne takie jak np. aquapark, parki rozrywki) posiadają standardy ochrony dzieci. Można z to np. weryfikować na stronie internetowej. Jest to pomocne, bowiem stanowi sygnał dla organizatora wypoczynku co do ewentualnych działań służących wzmocnieniu ochrony dzieci.

3) sporządza listy placówek znajdujących się w miejscu organizacji wypoczynku, które świadczą profesjonalną pomoc (np. szpitale, przychodnie lekarskie, psychologowie, interwencji).

Podczas wypoczynku będziemy na terenie właściwości:

1. placówki ochrony zdrowia.....
2. jednostki pomocy społecznej<sup>1</sup>
3. jednostki opieki specjalistycznej
4. kuratorium oświaty
5. Sądu Rejonowego.....
6. jednostki Policji.....
7. Ośrodka Pomocy Społecznej.....

**Dobra praktyka:** współpraca z niektórymi podmiotami zewnętrznymi, może być poprzedzona rozmową lub porozumieniem (chodzi tu o prywatne instytucje). Porozumienia nie odnoszą się do instytucji/organów, których obowiązki wynikają z przepisów prawa;

4) opracowuje i upowszechnia informacje o zasadach udziału w wypoczynku osób ze specjalnymi potrzebami oraz sposób zaspokojenia tych potrzeb (np. wymagania medyczne, dietetyczne, dostosowanie dla osób z niepełnosprawnością fizyczną itp.), tak, aby były one znane przed zadeklarowaniem uczestnictwa w wypoczynku.

#### § 4

Do obowiązków osoby odpowiedzialnej za wdrażanie standardów ochrony dzieci należy:

---

<sup>1</sup> Przy czym dla dziecka właściwość miejscową ustala się przy uwzględnieniu miejsce jego zamieszkania

- 1) opracowanie z udziałem dzieci uczestniczących w wypoczynku zasad bezpiecznych relacji dziecko - dziecko, które zostają przyjęte przez wszystkich uczestników wypoczynku.
- 2) dbałość o udostępnienie standardów ochrony dzieci na stronie internetowej organizatora wypoczynku, na jego terenie oraz na terenie obiektu, w którym organizowany jest wypoczynek;
- 3) przygotowanie kadry do stosowania standardów i ochrony dzieci, przed przystąpieniem do pracy albo po dokonaniu jakichkolwiek zmian w standardach;
- 4) delegowanie zadań oraz odpowiedzialności związanych z realizacją standardów ochrony dzieci oraz monitoring ich realizacji;
- 5) prowadzenie ewidencji kadry, która zapoznała się ze standardami ochrony dzieci przed przystąpieniem do pracy albo po dokonaniu zmian w tych standardach;
- 6) przegląd standardów ochrony dzieci w porozumieniu i współpracy z kierownikiem, kadrą wypoczynku oraz z dziećmi i - jeśli to możliwe - ich rodzicami/opiekunami;
- 7) monitorowanie czy występują trudności w stosowaniu standardów;
- 8) koordynowanie prac związanych z aktualizacją standardów.

## § 5.

Koordinator bezpieczeństwa w Internecie ma za zadanie zapewnić:

- 1) opracowanie zasad bezpiecznego korzystania z Internetu w czasie wypoczynku przeznaczonych osobno dla dzieci i kadry wypoczynku;

- 2) bezpieczne warunki korzystania z Internetu na komputerach znajdujących się na terenie wypoczynku;
- 3) instalację oraz regularną, przynajmniej raz w miesiącu, aktualizację oprogramowania blokującego dostęp treści szkodliwych i nieodpowiednich do wieku podopiecznych;
- 4) sprawdzenie, co najmniej raz na miesiąc, czy na komputerach ze swobodnym dostępem do Internetu znajdują się treści szkodliwe i nieodpowiednie do wieku podopiecznych,
- 5) cykliczne, przynajmniej raz w czasie turnusu, spotkanie z dziećmi poświęcone zasadom bezpiecznego korzystania z Internetu.

## § 6.

Do osoby odpowiedzialnej za ochronę dziecka należy, odpowiednio do okoliczności sprawy:

- 1) przyjęcie zgłoszenia o wystąpieniu czynnika ryzyka zagrożenia dobra dziecka;
- 2) przyjęcie zgłoszenia o ujawnieniu symptomów krzywdzenia dziecka lub krzywdzeniu dziecka; ujawnionych lub zgłoszonych incydentach lub zdarzeniach zagrażających dobru dziecka, dokumentowanie ich, weryfikacja oraz informowanie kierownictwa/organizatora wypoczynku o wynikach poczynionych ustaleń;
- 3) przyjęcie zgłoszenia o podejrzeniu lub niewłaściwym udostępnieniu, rozpowszechnianiu lub wykorzystaniu wizerunku dziecka lub ujawnione na tym tle problemy;
- 4) zainicjowanie interwencji;

- 5) zawiadomienie zespołu interdyscyplinarnego o wystąpieniu okoliczności uzasadniających wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty”;
- 6) zawiadomienie sądu opiekuńczego;
- 7) złożenie zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka;
- 8) prowadzenie ewidencji zdarzeń oraz interwencji, zabezpieczanie dokumentacji.

## § 7.

Do osoby odpowiedzialnej za udzielanie wsparcia dziecku należy:

- 1) opracowanie planu wsparcia dziecka;
- 2) współpraca ze specjalistami udzielającymi wsparcia;
- 3) monitorowanie wsparcia udzielanego dziecku.

W zależności od charakteru działalności, wielkości, struktury i formy wypoczynku powyższe odpowiedzialności (wynikające z pełnienia roli osoby odpowiedzialnej za standardy ochrony dzieci wdrażającej standardy ochrony dzieci, osoby odpowiedzialnej za bezpieczeństwo w Internecie, osoby odpowiedzialnej za ochronę dziecka, osoby odpowiedzialnej za udzielanie wsparcia dziecku) może realizować jedna lub kilka osób. Zawsze muszą one zostać wskazane z imienia i nazwiska, a ich dane powinny zostać udostępnione zarówno dla kadry jak i dzieci.

W sytuacji wyboru jednej osoby do wszystkich powyższych zadań należy przewidzieć sytuację, w której ta osoba może być nieobecna i będzie konieczność wyznaczenia innego członka kadry do wypełniania tych funkcji.

## § 8.

1. W każdym przypadku, niezależnie od podstawy zatrudnienia lub nawiązania współpracy, podmiot ustala dane kandydata, jego kwalifikacje oraz kompetencje do pracy z dzieckiem.
2. Przed zatrudnieniem danej osoby w lub nawiązaniem współpracy w innej formie i powierzeniem kandydatowi obowiązków polegających na pracy z dzieckiem podmiot ustala także czy występuje z jego strony ryzyko stworzenia zagrożenia dla dobra i bezpieczeństwa dziecka. Nadto ustala, czy kandydat podziela wartości organizatora wypoczynku dotyczące poszanowania dzieci oraz ich praw.

## § 9.

W trakcie rekrutacji należy uzyskać:

- 1) dane osobowe kandydata, takie jak imię (imiona) i nazwisko, datę urodzenia, dane kontaktowe, potwierdzone sprawdzeniem dokumentu tożsamości;
- 2) informacje dotyczące:
  - a) wykształcenia kandydata/kandydatki;
  - b) kwalifikacji zawodowych kandydata/kandydatki;
  - c) przebiegu dotychczasowego zatrudnienia kandydata/kandydatki.
4. W celu uzyskania dodatkowych informacji o kandydatce/kandydacie podmiot może wystąpić do niego/do niej o przedstawienie referencji z poprzednich miejsc zatrudnienia (od poprzedniego pracodawcy) lub wskazanie kontaktu w celu pozyskania rzeczonych referencji. Nieprzedłożenie ww. dokumentu nie może jednak wywoływać negatywnych konsekwencji dla kandydata lub kandydatki.
5. Przed nawiązaniem współpracy z daną osobą, podmiot przestrzega obowiązku weryfikacji danych o karalności.

Obowiązek ten wynika z:

- a) Art. 92c ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2024 r. poz. 750)
- b) art. 21 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich.

#### **§ 10**

1. Wszelkie oświadczenia złożone przez osobę, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub która ma działać w ramach podmiotu, zostają włączone do akt osobowych pracownika, a w przypadku ich braku dołączone do umowy cywilnoprawnej.
2. Brak zgody na podpisanie wymaganych oświadczeń wyłącza możliwość nawiązania stosunku pracy lub nawiązania każdej innej formy współpracy.

#### **§ 11.**

1. Każdy członek kadry zna i stosuje ustalone zasady bezpiecznych relacji pracownik-dziecko, dziecko-dziecko oraz uczestnik wydarzeń - dziecko.
2. Każdy członek kadry ma prawo zaznajomić opiekuna dziecka z zasadami bezpiecznych relacji opisanymi w ust. 1.

#### **§ 5**

##### **Zasady bezpiecznych relacji pracownik – dziecko**

1. Zasady bezpiecznych relacji pracowników z dziećmi obowiązują wszystkich pracowników, współpracowników, stażystów i wolontariuszy, członków podmiotu, a



także każdą dorosłą osobę mającą kontakt z dziećmi znajdującymi się pod opieką podmiotu, jeśli kontakt ten jest związany z działalnością podmiotu.

2. Naczelną zasadą wszystkich czynności podejmowanych przez kadrę wypoczynku jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie.

3. Kadra traktuje dziecko z szacunkiem oraz szanuje jego prawa oraz potrzeby.

4. Niedopuszczalne jest stosowanie wobec dziecka przemocy w jakiegokolwiek formie.

5. Niedopuszczalne jest nawiązywanie z dzieckiem relacji o charakterze seksualnym czy romantycznym.

6. Kadra działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych organizatora wypoczynku oraz swoich kompetencji.

7. Każdy pracownik jest zobowiązany do utrzymywania profesjonalnej relacji z dzieckiem i każdorazowego rozważenia, czy reakcja, komunikat bądź działanie wobec dziecka są adekwatne do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych dzieci. Wszelkie działania względem dziecka powinny być prowadzone w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji zachowania.

## **§ 6** **Komunikacja z dziećmi**

Każdy członek kadry w komunikacji z dzieckiem:

- 1) zachowuje cierpliwość i szacunek wobec dziecka;
- 2) uważnie słucha dzieci i udziela im odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i danej sytuacji;
- 3) zwraca się do dziecka po imieniu (nie nazwisku lub numerze na koszulce);

- 4) podejmując decyzje dotyczące dziecka, informuje je o tym i stara się brać pod uwagę jego oczekiwania;
- 5) szanuje prawo dziecka do prywatności. Jeśli konieczne jest odstępnie od zasady poufności, aby chronić dziecko, informuje je o tym najszybciej jak to możliwe;
- 6) dba o to, aby w przypadku dostępności innych pracowników, być w zasięgu ich wzroku lub słuchu kiedy prowadzi aktywności z dziećmi. W wyjątkowych i uzasadnionych sytuacjach, kiedy musi zostać z dzieckiem sam na sam, zawsze powiadamia o tym inni pracownicy oraz informuje, w którym dokładnie miejscu będzie przebywać wraz z dzieckiem;
- 7) zapewnia dziecko że jeśli czuje się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, może o tym powiedzieć temu pracownikowi lub wskazanej osobie i może oczekiwać odpowiedniej reakcji i/lub pomocy;
- 8) nie zawstydzia, nie upokarza, nie lekceważy i nie obraża dziecka;
- 9) nie krzyczy na dziecko;
- 10) nie ujawnia informacji wrażliwych dotyczących dziecka wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych dzieci. Obejmuje to wizerunek dziecka, informacje o jego/jej sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej;
- 11) nie zachowuje się w obecności dzieci w sposób niestosowny. Obejmuje to używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie wobec dziecka relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).

## § 7.

### Działania z dziećmi

#### 1. Każdy członek kadry w działaniach z dziećmi:

- 1) jest zobowiązany do jawności każdorazowego kontaktu z dziećmi;
- 2) swoim zachowaniem daje przykład dzieciom i jest dla nich wzorem do naśladowania;
- 3) aktywizuje dzieci i traktuje je równo bez względu na ich płeć, orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd;
- 4) dba o bezpieczeństwo i dobre samopoczucie dzieci.


Oznacza to też konieczność bieżącej czujności i zgłaszanie organizatorowi wypoczynku zauważonych nieprawidłowości, np. niezabezpieczonej instalacji elektrycznej w obiekcie

- 5) zawsze ma wiedzę co robią dzieci, znajdujące się pod jego opieką i gdzie przebywają;
- 6) nie dopuszcza do oddalenia się dziecka od grupy tylko z jednym dorosłym, chyba że dotyczy to członka rodziny/osoby bliskiej i zostało to wcześniej uzgodnione z rodzicem dziecka lub wymagają tego względy bezpieczeństwa (np. wizyta z dzieckiem u lekarza).
- 7) jest uważny na fizyczne i emocjonalne potrzeby dzieci oraz pomaga w ich zabezpieczeniu. Upewnia się, że dzieci wiedzą komu mogą zgłaszać swoje obawy lub niewłaściwe zachowania.

- 8) stawia na pierwszym miejscu dobrostan dzieci i ich radość z uczestnictwa w wypoczynku. Wspiera dzieci w nawiązywaniu relacji z innymi uczestnikami wypoczynku w sposób pozbawiony presji i pozostawiający wolność wyboru co do osób, z którymi dziecko chce lub nie chce nawiązywać kontaktu. Jest uważny na procesy grupowe występujące między dziećmi.
- 9) dba o odpowiednie rozlokowanie dzieci w pokojach. <sup>2</sup>
- 10) zgłasza wszelkie obawy dotyczące bezpieczeństwa i dobrego samopoczucia dzieci do kierownictwa lub osoby wyznaczonej, odpowiedzialnej za bezpieczeństwo dzieci.
- 11) uwzględnia bezpieczeństwo dzieci oraz zapewnia dostęp do szybkiej pomocy medycznej (dostęp do apteczki pierwszej pomocy, możliwość wezwania pogotowia);
- 12) nie angażuje dzieci w zabawy i inne aktywności uwłaczające lub obrażające je, ośmieszające, niewłaściwe, przekraczając granice intymności.
- 13) dba o dobrostan fizyczny dziecka zapewniając mu wartościowe posiłki, odpowiednią ilość snu oraz czas na regenerację.
- 14) informuje kierownictwo podmiotu o wszystkich ryzykownych sytuacjach, które obejmują zauroczenie dziecka pracownikiem lub pracownika dzieckiem. W przypadku bycia świadkiem takiej sytuacji, reaguje stanowczo i z wyczuciem.

---

<sup>2</sup> Cała grupa powinna mieszkać na jednym piętrze, a jeżeli jest to niemożliwe co najmniej jeden wychowawca powinien mieszkać na każdym piętrze zajmowanym przez dzieci. Rozlokowanie podopiecznych w pokojach powinno być dla nich komfortowe i dostosowane do etapu ich rozwoju psychofizycznego. W przypadku noclegu zbiorowego dzieci powinny być podzielone według płci, a jeśli nocleg odbywa się w jednej dużej sali, należy wyznaczyć strefy dostosowane do podanych wytycznych, rozlokowane w różnych miejscach pomieszczenia.

- 
- 15) unika faworyzowania dzieci i nie otacza ich osobistą opieką, której nie potrzebują;
  - 16) nie nawiązuje z dzieckiem jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych ani nie składa mu propozycji o nieodpowiednim charakterze. Obejmuje to także seksualne komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie dzieciom treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę;
  - 17) nie utrwała wizerunku dziecka (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych. Dotyczy to także umożliwienia osobom trzecim utrwalenia wizerunków dzieci, jeśli kierownictwo podmiotu nie zostało o tym poinformowane, nie wyraziło na to zgody i nie uzyskał zgód rodziców/opiekunów prawnych oraz samych dzieci;
  - 18) nie proponuje dzieciom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również nie używa ich w obecności dzieci;
  - 19) nie przyjmuje pieniędzy ani prezentów od dziecka oraz rodziców/opiekunów prawnych dziecka. Nie wchodzi w relacje jakiegokolwiek zależności wobec dziecka lub rodziców/opiekunów dziecka, które mogłyby prowadzić do oskarżeń o nierówne traktowanie bądź czerpanie korzyści majątkowych i innych.
2. Osoby niepełnoletnie pełniące rolę kadry są zakwaterowane w oddzielnych pokojach (nie z dziećmi i nie z dorosłymi);
  3. Wychowankowie i kadra kwaterowani są zakwaterowani w osobnych pokojach.

Rozlokowanie wychowanków w pokojach powinno być dla nich komfortowe i dostosowane do etapu ich rozwoju psychofizycznego. W przypadku noclegu zbiorowego dzieci powinny być podzielone z uwagi na płeć, a jeśli nocleg odbywa się w jednej dużej sali, należy wyznaczyć strefy w różnych miejscach pomieszczenia,

4. Niedozwolone jest pozostawianie dzieci samych na noc w pokoju opiekuna (z wyjątkiem członków rodziny – za zgodą rodzica);
5. Przed wejściem do pokoi zawodników zawsze puka sygnalizując swoją chęć wejścia.
6. Członek kadry nie przebywa w pokoju sam na sam z wychowankiem. Jeśli taka sytuacja ma miejsce, należy zostawić otwarte drzwi.

## § 8.

### Kontakt fizyczny z dziećmi

Każde działanie wobec dziecka noszące znamiona aktu przemocy jest niedopuszczalne. Istnieją jednak sytuacje, w których fizyczny kontakt z dzieckiem może być stosowny i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu, gdyż jest odpowiedzią na potrzeby dziecka w danym momencie, uwzględnia wiek dziecka, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny. Nie można jednak wyznaczyć uniwersalnej zasady, po to by określić kiedy taki kontakt fizyczny jest odpowiedni, ponieważ zachowanie odpowiednie wobec jednego dziecka może być nieodpowiednie wobec innego. Należy zawsze kierować się swoim profesjonalnym osądem, słuchając, obserwując i odnotowując reakcję dziecka, pytając je o zgodę na kontakt fizyczny (np. przytulenie) i zachowując świadomość, że nawet przy dobrych intencjach taki kontakt może być błędnie zinterpretowany przez dziecko lub osoby trzecie.

## § 9.

Każdy członek kadry wypoczynku w kontakcie fizycznym z dziećmi:

- 1) w sytuacji, w której musi dotknąć dziecko, aby skorygować jego postawę, uprzednio wyjaśnia co i z jakiego powodu będzie robił;
- 2) jest zawsze przygotowany na wyjaśnienie swoich czynności i gestów względem dziecka;
- 3) zachowuje szczególną ostrożność wobec dzieci, które doświadczyły nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania;

Takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że dziecko będzie dążyć do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi. W takich sytuacjach pracownik powinien reagować z wyczuciem, jednak stanowczo i pomóc dziecku zrozumieć znaczenie osobistych granic.

- 4) nie ukrywa i zachowuje jawność utrzymywania kontaktów z dzieckiem.

Kontakt fizyczny nie może być związany z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy. Jeśli pracownik jest świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub dzieci, zawsze powinien poinformować o tym osobę odpowiedzialną i/lub postąpić zgodnie z obowiązującą procedurą interwencji.

- 5) w sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec dziecka, unika innego niż niezbędny kontaktu fizycznego z dzieckiem. Należy zadbać o to, aby podczas każdej czynności pielęgnacyjnej i higienicznej była

obecna inna osoba z podmiotu. Jeśli pielęgnacja i opieka higieniczna nad dziećmi należą do obowiązków kadry, jest ona odpowiednio przeszkolona;

Dotyczy to zwłaszcza pomagania dziecku w ubieraniu i rozbieraniu, jedzeniu, myciu i w korzystaniu z toalety. Jeżeli dziecko tego potrzebuje, przy ustalaniu osoby towarzyszącej dziecku podczas tych czynności należy uwzględnić preferencje dziecka co do wyboru tej osoby. Jeśli pielęgnacja i opieka higieniczna nad dziećmi należą do obowiązków kadry, powinna zostać przeszkolona w tym kierunku;

- 6) nie bije, nie szturcha, nie popycha, nie szarpie, nie kopie, nie klepie, ani w jakikolwiek sposób nie narusza integralności fizycznej dziecka;
- 7) nie dotyka dziecka w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny;
- 8) nie angażuje się w takie aktywności jak łaskotanie, udawane walki z dziećmi czy brutalne zabawy fizyczne;
- 9) niedopuszczalne jest spanie z dzieckiem w jednym łóżku lub w jednym pokoju. Jeżeli ze względów organizacyjnych obiektu, w którym odbywa się wypoczynek, dzieci wymagające szczególnej opieki muszą zostać umieszczone w pokojach kilku lub kilkunastoosobowych, dopuszczalne jest, aby w pokoju z dziećmi dla ich bezpieczeństwa spało również 2 opiekunów, najlepiej tej samej co dzieci płci.

W takim wypadku należy zadbać o prywatność zarówno dzieci jak i opiekunów, w szczególności nie dopuszczać do złamania zasady intymności i prywatności przy czynnościach takich jak przebieranie się dzieci i dorosłych.



## § 10

### Kontakty przed i po zakończonym wypoczynku

1. Kontakt z dzieckiem powinien odbywać się wyłącznie w czasie przygotowania, odbycia i zakończenia wypoczynku oraz dotyczyć celów mieszczących się w zakresie obowiązków kadry.
2. Kadrze nie wolno zapraszać dzieci do swojego miejsca zamieszkania ani spotykać się z nimi w innych miejscach, przed lub po zakończonym wypoczynku.
3. Kadrze nie wolno kontaktować się z dziećmi poprzez prywatne kanały komunikacji (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych). Jeżeli nawiązanie kontaktu jest konieczne, właściwą formą komunikacji z dziećmi i ich opiekunami przed i po zakończonym wypoczynku są kanały służbowe (e-mail, telefon służbowy). Jeśli podmiot nie posiada telefonów służbowych istnieje możliwość komunikacji z dzieckiem przez kanały internetowe (np. grupy w mediach społecznościowych, mailingi) wyłącznie, jeśli w grupie lub w gronie odbiorców jest jeszcze jedna osoba dorosła, lub odbiorcami jest co najmniej dwoje dzieci. Każdorazowo musi być to kontakt jawny.
4. Jeśli zachodzi konieczność spotkania z dzieckiem przed lub po zakończonym wypoczynku, kadra powinna poinformować o tym organizatora wypoczynku, a opiekun dziecka musi wyrazić zgodę na taki kontakt.
5. Jeśli dziecko i jego opiekun dzieci są osobami bliskimi lub znajomymi członka kadry, podczas kontaktów towarzyskich, ten członek kadry jest zobowiązany do zachowania w poufności wszystkich informacji dotyczących innych dzieci oraz ich opiekunów.

## §10

### Bezpieczeństwo w kontaktach online

1. Każdy członek kadry jest świadomy cyfrowych zagrożeń i ryzyka wynikającego z rejestrowania prywatnej aktywności w sieci przez aplikacje i algorytmy, ale także własnych działań w Internecie.

Świadomość dotyczy polubień określonych stron, korzystania z aplikacji randkowych, na których można spotkać dzieci, z którymi prowadzi działania w obszarze zawodowym, obserwowania określonych osób/stron w mediach społecznościowych i ustawień prywatności kont, z których korzysta. Pracownik musi też wiedzieć, że jeśli profil pracownika jest publicznie dostępny, dziecko, rodzic/opiekunowie będzie mieć wgląd w jego cyfrową aktywność.

2. Członek kadry nie może używać swoich prywatnych kont w mediach społecznościowych do publikowania informacji związanych z pracą z dziećmi. Wszelka tego rodzaju komunikacja jest prowadzona poprzez oficjalne media społecznościowe podmiotu. Publikując komentarze na portalach społecznościowych każdy pracownik kieruje się rozważą, i ocenia czy nie zagraża to dobru dziecka i nie wyrządzi mu krzywdy.

3. Członkowi kadry nie wolno nawiązywać kontaktów z dzieckiem znajdującym się pod opieką poprzez przyjmowanie bądź wysyłanie zaproszeń w mediach społecznościowych dla celów innych niż służbowe.

4. W trakcie zajęć czy innych aktywności, dzieci nie powinny używać urządzeń elektronicznych<sup>3</sup>.
5. Komunikacja internetowa, przed, w trakcie i po wypoczynku, powinna odbywać się w miarę możliwości za pośrednictwem opiekuna. W przypadku, kiedy nie jest to możliwe, należy uzyskać zgodę opiekuna oraz dziecka na komunikację bezpośrednią, pamiętając o tym, że bezpośrednia komunikacja z dzieckiem za pośrednictwem poczty elektronicznej bądź zamkniętych grup służących komunikacji z dziećmi (np. Whatsapp, Messenger), jest możliwa wyłącznie, jeśli w grupie lub w gronie odbiorców jest jeszcze jedna osoba dorosła, lub odbiorcami jest co najmniej dwoje dzieci. Każdorazowo musi być to kontakt jawny.
6. Wiadomości powinny ograniczać się wyłącznie do komunikacji związanej bezpośrednio z uczestnictwem dziecka w wypoczynku. W szczególności nie należy przysyłać niczego co osoba trzecia mogłaby uznać za wiadomość o charakterze seksualnym.
7. Zabronione jest komunikowanie się z dziećmi poprzez czaty internetowe, strony z grami, komunikatory internetowe, za wyjątkiem sytuacji opisanej w ust. 5.

## **§ 11**

### **Zasady bezpiecznych relacji dziecko – dziecko**

- 1. Tu opisz jakie zasady znajdują zastosowanie do kontaktów między dziećmi.**

---

<sup>3</sup> Chodzi o zapobieżenie nagrywaniu, robieniu zdjęć.

Zasady bezpiecznych relacji dziecko - dziecko dotyczą bezpiecznych relacji pomiędzy dziećmi będącymi odbiorcami działań podmiotu, zwłaszcza, gdy trwają one dłuższy czas, a dzieci funkcjonują w społeczności i tworzą się między nimi relacje.

W przypadku podmiotów, w których kontakt między dziećmi jest okazjonalny i krótkotrwały wprowadzenie zasad nie jest obowiązkowe, aczkolwiek zaleca się komunikowanie dzieciom zasad, na jakich funkcjonuje przestrzeń wolna od przemocy oraz podanie informacji o osobie, do której dziecko może się zwrócić w sytuacji, gdy wydarzyło się coś, co je niepokoi, ktoś je skrzywdził lub przekroczył granice dziecka. Treść zasad bezpiecznych relacji dziecko - dziecko powinna zostać wypracowana z udziałem dzieci i z uwzględnieniem specyfiki podmiotu oraz potrzeb dzieci w nim przebywających. W sytuacji, gdy w podmiocie są dzieci w różnych grupach wiekowych i z różnymi potrzebami, można opracować wersję zasad dla różnych grup. Zagadnienia, które znajdują w „zasadach bezpiecznych relacji między dziećmi” powinny obejmować:

- 1) Zasady komunikacji;
- 2) Zakaz stosowania przemocy w jakiegokolwiek formie;
- 3) Sposoby rozwiązywania konfliktów;
- 4) Szacunek dla cudzej własności, prywatności i przestrzeni;
- 5) Równe traktowanie, szacunek dla różnorodności, indywidualnej tożsamości i ekspresji.

2. Jeśli podjęto interwencję z powodu krzywdzenia rówieśniczego, ewaluacja i weryfikacja zasad bezpiecznych relacji pomiędzy dziećmi odbywa się po każdej sytuacji kryzysowej.

## § 12

### Szkolenia

1. Każdy członek kadry posiada wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwraca uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia dzieci.
2. Każdy członek kadry uczestniczy w organizowanych lub rekomendowanych przez dyrekcję szkoleniach dotyczących ochrony dzieci. Szkolenia są dostosowane do roli jaką członek kadry pełni podczas wypoczynku.
3. Członkowie kadry pracujący bezpośrednio z dziećmi odbywają specjalistyczne szkolenie, które dotyczy tematyki związanej z ich obowiązkami względem dzieci znajdujących się pod ich opieką.
4. W przypadku stałej grupy pracowników szkolenie odbywa się dla niej minimum raz na 2 lata.
5. Po aktualizacji standardów członkowi kadry są informowani o wprowadzanych zmianach, a w razie potrzeby szkolenie jest powtarzane.

## Rozdział III

### Procedury interwencji w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa dziecka

Kadra wypoczynku, podczas pobytu z dzieckiem przez czas turnusu, ma możliwość ujawnienia symptomów krzywdzenia u dziecka. Z tego względu pełni ważną rolę w procesie rozpoznawania go u dziecka.

## § 13

1. Procedury interwencji mają na celu wspieranie kadry w realizowaniu prawnego i społecznego obowiązku reagowania w sytuacji podejrzenia krzywdzenia dziecka.

Interwencję należy podjąć niezależnie od tego czy krzywdzenie nastąpiło podczas wypoczynku, czy kadra powzięła informacje na temat przemocy mającej miejsce poza czasem trwania wypoczynku (na przykład przemoc występująca w domu rodzinnym dziecka). Zgłoszenie powinno zostać przekazane do właściwych rzeczowo podmiotów takich jak policja, prokuratura, ośrodek pomocy społecznej, czy kuratorium.

Wymaga wskazania, że zgodnie z art. 569 § 2 Kodeksu postępowania cywilnego, w wypadkach nagłych sąd opiekuńczy wydaje z urzędu wszelkie potrzebne zarządzenia nawet w stosunku do osób, które nie podlegają jego właściwości miejscowej, zawiadamiając o tym sąd opiekuńczy miejscowo właściwy.

2. Celem interwencji jest zatrzymanie krzywdzenia dziecka, udzielenie mu ochrony w celu zapewnienia mu bezpieczeństwa

3. Zagrożenie bezpieczeństwa dzieci może przybierać różne formy, z wykorzystaniem różnych sposobów kontaktu i komunikowania.

4. Na potrzeby niniejszego dokumentu przyjęto następującą kwalifikację zagrożenia bezpieczeństwa dzieci:

- 1) przestępstwo na szkodę dziecka (np. wykorzystanie seksualne, znęcanie się nad dzieckiem),
- 2) inna forma krzywdzenia, niebędąca przestępstwem, taka jak np. krzyk, kary fizyczne, poniżanie,

3) zaniedbanie potrzeb życiowych dziecka (np. związanych z żywieniem, higieną czy zdrowiem).

5. Na potrzeby niniejszego dokumentu wyróżniono procedury interwencji w przypadku podejrzenia działania na szkodę dziecka przez:

1) osoby dorosłe (pracownicy, inne osoby trzecie, rodziców/opiekunów prawnych),

inne dziecko.

#### § 14

1. Osobą odpowiedzialną za prowadzenie interwencji jest kierownik wypoczynku, który, może powierzyć wykonywanie do tego zadania innej osobie.

2. W przypadku powzięcia przez wychowawcę podejrzenia, że dziecko jest krzywdzone, lub zgłoszenia takiej okoliczności przez dziecko lub opiekuna dziecka, wychowawca ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej i przekazania uzyskanej informacji osobie odpowiedzialnej za prowadzenie interwencji. Notatka ma formę pisma lub maila.

2, W braku reakcji ze strony osoby odpowiedzialnej za prowadzenie interwencji, wychowawca ma obowiązek przekazania notatki służbowej i uzyskanej informacji kierownictwu organizatora wypoczynku.

3. W przypadku braku reakcji ze strony kierownictwa organizatora wypoczynku, wychowawca ma obowiązek przekazania notatki służbowej i wszelkich informacji właściwemu dla miejsca wypoczynku kuratorium oświaty, a w przypadku wypoczynku organizowanego poza granicami kraju do kuratorium oświaty właściwego ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania organizatora wypoczynku.

3. Interwencja prowadzona jest przez osobę odpowiedzialną za prowadzenie interwencji, który w porozumieniu z organizatorem wypoczynku, może wyznaczyć do tego zadania inną osobę. W przypadku wyznaczenia takiej osoby jej dane (imię, nazwisko, email, telefon) zostaną podane do wiadomości kadry, dzieci i opiekunów.
4. Jeżeli zgłoszono krzywdzenie ze strony osoby odpowiedzialnej za prowadzenie interwencji, nie będącej kierownikiem wypoczynku, wówczas interwencja prowadzona jest przez kierownika wypoczynku.
5. Jeżeli zgłoszono krzywdzenie ze strony kierownika wypoczynku, a nie została wyznaczona inna osoba do prowadzenia interwencji, wówczas działania opisane w niniejszym rozdziale podejmuje osoba, która dostrzegła krzywdzenie lub do której zgłoszono podejrzenie krzywdzenia.
6. Do udziału w interwencji można doprosić specjalistów, w szczególności psychologów i pedagogów, celem skorzystania z ich pomocy w trakcie rozmowy z dzieckiem o trudnych doświadczeniach<sup>4</sup>.

## § 15

1. Kierownik wypoczynku w porozumieniu z kierownictwem organizatora wypoczynku informuje opiekuna o ciężącym na nim obowiązku zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia dziecka do odpowiedniej instytucji (prokuratura/policja lub sąd rodzinny lub opiekuńczy, lub najbliższy ośrodek pomocy społecznej). Jeżeli poinformowanie opiekuna dziecka jest sprzeczne z dobrem dziecka lub niemożliwe, odstępuje się od tego obowiązku.

---

<sup>4</sup> Zaproszenie specjalistów musi być zgodne z obowiązującymi przepisami.



2. Po poinformowaniu opiekunów zgodnie z punktem poprzedzającym, kierownictwo podmiotu będącego organizatorem wypoczynku w porozumieniu z kierownikiem wypoczynku składa zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do prokuratury/policji lub wnioski o wgląd w sytuację rodziny do sądu rejonowego, wydziału rodzinnego i nieletnich, ośrodka pomocy społecznej.
3. Dalsze czynności są podejmowane przez właściwe instytucje, zgodnie z ich kompetencjami.
4. Z przebiegu każdej interwencji sporządza się kartę interwencji, której wzór stanowi Załącznik [nr] do niniejszych Standardów. Kartę załącza się do rejestru interwencji prowadzonego przez organizatora wypoczynku.


## **§ 16**

W przypadku podejrzenia, że życie dziecka jest zagrożone lub grozi mu ciężki uszczerbek na zdrowiu członków kadry, który pierwszy powziął informację o zagrożeniu niezwłocznie odpowiednie służby (policja, pogotowie ratunkowe), dzwoniąc pod numer 112. Po dokonaniu zawiadomienia sporządza kartę interwencji, którą przekazuje osobie odpowiedzialnej za prowadzenie interwencji.

## **§ 17**

### **Krzywdzenie przez osobę dorosłą**

1. W przypadku gdy zgłoszono krzywdzenie dziecka, osoba odpowiedzialna za interwencję przeprowadza rozmowę z dzieckiem i innymi osobami mającymi lub mogącymi mieć wiedzę o zdarzeniu i o sytuacji osobistej (rodzinnej, zdrowotnej) dziecka, a w szczególności - z jego opiekunem. Osoba odpowiedzialna za interwencję



podejmuje starania w celu ustalenia przebiegu zdarzenia, ale także wpływu zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne dziecka. Ustalenia są spisywane w karcie interwencji.

2. Osoba odpowiedzialna za interwencję organizuje spotkanie/a z opiekunem dziecka (o ile opiekun nie jest osobą stosującą przemoc), podczas którego przekazuje informacje o zdarzeniu oraz o zasadności i istniejących możliwościach skorzystania ze specjalistycznego wsparcia, w tym u innych podmiotu lub służb.

3. Jeżeli istnieje podejrzenie, że na szkodę dziecka popełniono przestępstwo, osoba odpowiedzialna za interwencję sporządza zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa i przekazuje je do właściwej miejscowo jednostce policji lub prokuratury.

## § 18

1. W przypadku, gdy z rozmowy z opiekunem wynika, że nie jest zainteresowany udzieleniem pomocy dziecku, ignoruje zdarzenie lub w inny sposób nie wspiera dziecka, które doświadczyło krzywdzenia, osoba odpowiedzialna za interwencję sporządza wniosek o wgląd w sytuację rodziny, który kieruje do sądu rodzinnego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny.

2. W przypadku, gdy z przeprowadzonych ustaleń wynika, że opiekun dziecka zaniedbuje jego potrzeby psychofizyczne lub rodzina jest niewydolna wychowawczo (np. ustalone zostaje, że dziecko opuszcza miejsce zamieszkania bez nadzoru osoby dorosłej, jest często głodne), członek rodziny stosuje przemoc wobec dziecka (rodzic/inny domownik krzyczy na dziecko, stosuje klapsy lub podobnego rodzaju kary fizyczne), należy poinformować ośrodek pomocy społecznej o tym fakcie oraz potrzebie udzielenia pomocy rodzinie. Nadto gdy niespełnianie potrzeb wynika z

sytuacji ubóstwa, ma miejsce przemoc i zaniedbanie – należy także powiadomić o konieczności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”.

#### § 19

1. W przypadku gdy zgłoszono krzywdzenie dziecka przez członka kadry, osoba ta zostaje odsunięta od wszelkich form kontaktu z dziećmi (nie tylko dzieckiem pokrzywdzonym) do czasu wyjaśnienia sprawy.

2. W przypadku gdy jest oczywiste, że członek kadry dopuścił się wobec dziecka innej formy krzywdzenia niż popełnienie przestępstwa na jego szkodę i nie zachodzi potrzeba natychmiastowego powiadamiania właściwych instytucji, osoba odpowiedzialna za interwencje bada wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności wysłuchuje osobę podejrzewaną o krzywdzenie, dziecko krzywdzone oraz innych świadków zdarzenia. W przypadku ustalenia, że naruszenie dobra dziecka było znaczne, w szczególności, gdy doszło do dyskryminacji lub naruszenia godności dziecka, należy rozważyć rozwiązanie stosunku prawnego z osobą, która dopuściła się krzywdzenia, lub zarekomendować takie rozwiązanie zwierzchnikom tej osoby.

W przypadku ustalenia, że naruszenie dobra dziecka było znaczne, w szczególności, gdy doszło do dyskryminacji lub naruszenia godności dziecka, należy rozważyć rozwiązanie stosunku prawnego z osobą, która dopuściła się krzywdzenia, lub zarekomendować takie rozwiązanie zwierzchnikom tej osoby.

Jeżeli osoba, która dopuściła się krzywdzenia, nie jest zatrudniona przez organizatora wypoczynku, lecz przez inny podmiot, współpracujący lub jest wolontariuszem rekomendujemy wprowadzenie zakazu wstępu tej osoby na teren podmiotu. Jeżeli


uznajemy to za niewystarczające, należy zmienić lub rozwiązać umowę z instytucją współpracującą w celu uniemożliwienia tej osobie kontaktu z dziećmi.

3. Wszystkie osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych powzięły informację o krzywdzeniu dziecka lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.

## § 20

### Krzywdzenie rówieśnicze

1. W przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez inne dziecko przebywające na wypoczynku należy przeprowadzić rozmowę z dzieckiem podejrzewanym o krzywdzenie oraz jego opiekunem a także oddzielnie z dzieckiem krzywdzonym i jego opiekunem. Ponadto należy porozmawiać z innymi osobami mającymi wiedzę o zdarzeniu.
2. W trakcie rozmów należy dążyć do ustalenia przebiegu zdarzenia, a także wpływu zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne dziecka krzywdzonego. Ustalenia są spisywane na karcie interwencji. Karty interwencji sporządza się odrębnie dla dziecka krzywdzącego oraz krzywdzonego.
3. Wspólnie z opiekunem dziecka krzywdzącego należy opracować plan naprawczy, celem zmiany niepożądanych zachowań.
4. Z opiekunem dziecka krzywdzonego należy opracować plan zapewnienia mu bezpieczeństwa, włączając w ten plan sposoby odizolowania dziecka od źródeł zagrożenia.



5. W trakcie rozmów należy upewnić się, że dziecko podejrzewane o krzywdzenie innego dziecka samo nie jest krzywdzone przez opiekuna, innych dorosłych bądź inne dzieci. W przypadku potwierdzenia takiej okoliczności należy podjąć stosowną interwencję także w stosunku do tego dziecka.

### **§ 21**

1. W przypadku, gdy dziecko krzywdzące nie uczestniczy w działaniach organizatora (jest osobą „z zewnątrz”) należy porozmawiać z dzieckiem krzywdzonym, innymi osobami mającymi wiedzę o zdarzeniu, a także z opiekunami dziecka krzywdzonego celem ustalenia przebiegu zdarzenia, a także wpływu zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne dziecka. Kierownictwo podmiotu organizuje spotkanie/a z opiekunem dziecka, którym przekazuje informacje o zdarzeniu oraz o potrzebie/możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia, w tym u innych podmiotu lub służb oraz o sposobach reakcji na zdarzenie (poinformowanie sądu rodzinnego, poinformowanie szkoły, poinformowanie opiekunów dziecka krzywdzącego).

### **§ 22**

1. Jeżeli osobą podejrzewaną o krzywdzenie jest dziecko w wieku od 13 do 17 lat, a jego zachowanie nosi znamiona czynu karalnego, należy o zdarzeniu poinformować pisemnie właściwy dla jego miejsca zamieszkania sąd rodzinny lub policję.
2. Jeżeli osobą podejrzewaną o krzywdzenie jest dziecko powyżej lat 17, a jego zachowanie nosi znamiona przestępstwa, o zdarzeniu należy pisemnie poinformować właściwą miejscowo jednostkę policji lub prokuratury.

## § 23

Tutaj opiszcie postępowanie w przypadku ujawnienia treści nielegalnych, szkodliwych lub nieodpowiednich do wieku, lub w przypadku zdarzeń godzących w bezpieczeństwo dzieci związanych z korzystaniem z Internetu

W przypadku zgłoszenia/ujawnienia treści nielegalnych, szkodliwych lub nieodpowiednich do wieku, lub w przypadku zdarzeń godzących w bezpieczeństwo dzieci związanych z korzystaniem z Internetu należy:

- 1) powiadomić opiekuna dziecka skrzywdzonego i dziecka udostępniającego treści;
- 2) zdarzenie zarejestrować, przeanalizować oraz odpowiednio udokumentować;
- 3) powiadomić policję/sąd rodzinny w przypadku podejrzenia popełnienia czynu zabronionego;
- 4) zapewnić bezpieczeństwo i wsparcie dziecku poszkodowanemu.

## § 24.

### Plan wsparcia

Tutaj wpisz Twój przepis na podstawie poniższych wytycznych

Wobec dziecka poddanego krzywdzeniu należy opracować plan wsparcia na czas pobytu na wypoczynku. Dotyczy to sytuacji krzywdzenia przez osoby dorosłe (członka kadry, inne osoby trzecie, rodziców/opiekunów prawnych) oraz inne dziecko. Plan

powinien zawierać wskazania dotyczące podjęcia przez podmiot działań w celu zapewnienia dziecku bezpieczeństwa, w tym:

- 1) sposoby odizolowania go od źródeł zagrożenia;
- 2) wsparcia, jakie podmiot zaoferuje dziecku;
- 3) skierowania dziecka do specjalistycznej placówki pomocy dziecku, jeżeli zachodzi taka potrzeba.

Plan wsparcia powinien być opracowany z opiekunem dziecka i omówiony z dzieckiem. W przypadku, gdy opiekun jest osobą krzywdzącą dziecko, wówczas plan należy opracować w porozumieniu z rodzicem niekrzywdzącym.

W tworzeniu planu wsparcia należy korzystać z możliwości i zasobów organizatora wypoczynku (kadry wypoczynku) oraz włączać (na ile to możliwe i realne przez czas wypoczynku) inne specjalistyczne podmioty takie jak: lokalne ośrodki pomocy społecznej, ośrodki interwencji kryzysowej, poradnie psychologiczno - pedagogiczne, specjalistyczne poradnie rodzinne, ośrodki wczesnej interwencji, ośrodki wsparcia dziennego, środowiskowe centra zdrowia psychicznego dla dorosłych oraz środowiskowe centra zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży, centra pomocy dzieciom ([centrapomocydzieciom.fdds.pl](http://centrapomocydzieciom.fdds.pl)), ogólnopolskie i lokalne organizacje pozarządowe zajmujące się wspieraniem rodziców i dzieci.

Jako uzupełnienie działań można przekazać dziecku numer telefonu zaufania 116 111. Dorośli mogą skorzystać z Telefonu dla Rodziców i Nauczycieli w sprawie Bezpieczeństwa Dzieci 800 100 100.

## Rozdział IV

### Zasady dostępu dzieci do Internetu

#### § 25

Organizator wypoczynku zapewniając dzieciom dostęp do Internetu jest zobowiązany podejmować stosowne działania zabezpieczające dzieci przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju.

1. Za zagrożenia związane z użytkowaniem przez dzieci Internetu i mediów elektronicznych uznaje się:

- 1) dostęp do treści nielegalnych, min. materiałów przedstawiających seksualne wykorzystywanie dziecka; materiały przedstawiające twardą pornografię, treści propagujące rasizm i ksenofobię, inne nielegalne treści skierowane przeciwko bezpieczeństwu dzieci, na przykład: propagowanie lub pochwalanie zachowań o charakterze pedofilskim, materiały utrwalające wizerunek nagiej osoby lub osoby w trakcie czynności seksualnej przy użyciu przemocy, groźby bezprawnej lub podstępny albo rozpowszechniane bez jej zgody, treść pornograficzne udostępniane małoletniemu, uwodzenie dziecka poniżej 15 r.ż. przez Internet, tzw. child grooming, zjawisko szantażu na tle seksualnym (określane również jako „sextortion”).
- 2) dostęp do treści szkodliwych i nieodpowiednich m.in. treści obrazujących przemoc, obrażenia fizyczne, prezentujących drastyczne sceny, śmierć, okrucieństwo wobec zwierząt, treści nawołujących do podejmowania działań



autodestrukcyjnych (samookaleczeń, pro-ana, samobójstw, zażywania szkodliwych substancji, w tym środków psychoaktywnych niezidentyfikowanych jednoznacznie jako narkotyki itp.), treści nawołujących do przemocy, przestępczości, radykalizacji (również sekty) i ekstremizmu, patostreamy, treści dyskryminacyjnych oraz pornograficznych.

- 3) dostęp do szkodliwych i nieodpowiednich kontaktów online oraz usług online - m.in. presja rówieśnicza, cyberprzemoc, grooming, szantaż na tle seksualnym, aktywność seksualna jako źródło dochodu osób nieletnich, hazard online, reklamy niedostosowane do wieku, media społecznościowe niedostosowane do wieku.
- 4) dostęp do szkodliwych i ryzykownych zachowań - np. podejmowanie wyzwań online, seksting, wywieranie presji, stosowanie przemocy z wykorzystaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

2. Jeśli dzieci korzystają ze sprzętu i wifi udostępnianego przez obiekt, w którym odbywa się wypoczynek dostęp dziecka do Internetu możliwy jest:

- 1) pod nadzorem członka kadry wypoczynku i - na urządzeniach obiektu;
- 2) bez nadzoru - na przeznaczonych do tego komputerach, znajdujących się na terenie obiektu i (dostęp swobodny);
- 3) za pomocą sieci wifi obiektu, po podaniu hasła.

3. Nie dopuszcza się dzieci do korzystania z prywatnego sprzętu elektronicznego należącego do członka kadry. Jeśli jest to konieczne, musi odbywać się w obecności pracownika w celu uniemożliwienia dziecku dostępu do prywatnych treści znajdujących się na urządzeniu.

4. W przypadku dostępu realizowanego pod nadzorem członka kadry, osoba ta ma obowiązek informowania dzieci o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu.

Pracownik czuwa także nad bezpieczeństwem korzystania z Internetu.

5. Podczas wycieczki zapewniony jest stały dostęp do materiałów edukacyjnych, dotyczących bezpiecznego korzystania z Internetu, przy komputerach, z których możliwy jest swobodny dostęp do sieci. Koordynator bezpieczeństwa w Internecie zapewnia, aby sieć internetowa podmiotu lub sieć udostępniania dzieciom w inny sposób, była zabezpieczona przed niebezpiecznymi treściami

## § 26

1. Jeśli podmiot udostępnia dzieciom sprzęt elektroniczny, koordynator bezpieczeństwa w Internecie przynajmniej raz w miesiącu sprawdza, czy na komputerach ze swobodnym dostępem, podłączonych do Internetu nie znajdują się niepożądane treści. W przypadku znalezienia niepożądanych treści, wyznaczona osoba stara się ustalić, kto korzystał z komputera w czasie ich wprowadzenia.

2. Informację o dziecku, które korzystało z komputera w czasie wprowadzenia niebezpiecznych treści, koordynator bezpieczeństwa w Internecie przekazuje osobie odpowiedzialnej za interwencję, która powiadamia opiekunów dziecka o zdarzeniu.

3. W miarę możliwości koordynator bezpieczeństwa w Internecie przeprowadza z dziećmi cykliczne warsztaty dotyczące bezpiecznego korzystania z Internetu.

4. Każdy członek kadry wycieczki czuwa nad bezpiecznym korzystaniem przez nie z mediów elektronicznych, w szczególności pilnuje, aby dzieci nie rejestrowały ani nie publikowały wizerunku swojego lub innych dzieci przed, w trakcie i po

treningu/rozgrywkach w sposób sprzeczny z godnością dziecka, a także informuje dzieci o konieczności rozważnego korzystania z mediów społecznościowych

## Rozdział V

### Monitoring stosowania standardów

#### § 27

1. Osobą odpowiedzialną za standardy ochrony dzieci podczas wypoczynku jest.....
2. Osoba odpowiedzialna za standardy ochrony dzieci monitoruje standardy, reaguje na sygnały ich naruszenia, prowadzi rejestr zgłoszeń oraz opracowuje propozycje zmian w standardach
3. Osoba odpowiedzialna za standardy ochrony dzieci przeprowadza wśród kadry i dzieci , po zakończonym wypoczynku, ankietę bądź inną formę oceny monitorującą poziom realizacji *standardów*. Wzór ankiet stanowi Załącznik [nr] W ankiecie kadra i dzieci może proponować zmiany *standardów* oraz wskazywać ich naruszenia w organizacji.
4. Osoba odpowiedzialna za standardy ochrony dzieci opracowuje ankiety wypełnione przez kadrę i dzieci oraz dokonuje oceny zgodności Standardów z obowiązującymi przepisami prawa. Na tej podstawie jest sporządzany raport z monitoringu, który następnie przekazuje organizatorowi wypoczynku.
5. Organizator wypoczynku wprowadza do Standardów niezbędne zmiany i przekazuje je przyszłym kierownikom wypoczynku.



## Rozdział VI

### Przepisy końcowe

#### § 28

1. Standardy wchodzą w życie z dniem.....
2. Standardy zostają umieszczone na stronie internetowej podmiotu (www.....) i udostępnione na tablicy....., również w wersji skróconej, przeznaczonej dla dzieci.
3. Podmioty współpracujące, w przypadku, gdy ich działalność obejmuje kontakt z dziećmi, są zobowiązane do przestrzegania niniejszych standardów.
4. Standardy w wersji zrozumiałej dla dzieci stanowi Załącznik nr [ ].

## Załącznik[] Karta interwencji

Imię i nazwisko dziecka		
Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia)		
Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia		
Opis podjętych działań, innych niż interwencja	Data	Działanie
Spotkania z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka	Data	Opis spotkania
Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)	<ul style="list-style-type: none"><li>• zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa,</li><li>• wniosek o wgląd w sytuację dziecka/rodziny,</li><li>• inny rodzaj interwencji. Jaki?</li></ul>	
Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego podeszono interwencję) i data interwencji		
Wyniki interwencji: działania organów wymiaru sprawiedliwości, jeśli podmiot uzyskał informacje o wynikach działania własnego/działania rodziców/ opiekunów prawnych	Data	Działanie

Załącznik nr [] Wzór zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

Miejscowość, dnia ..... r.

Prokuratura Rejonowa w.....<sup>1</sup>

L. dz.....

Zawiadamiający:

Imię i nazwisko lub nazwa instytucji

reprezentowana przez: .....

adres do korespondencji: .....

#### Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

Niniejszym składam zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

..... wobec małoletniego

..... (imię i nazwisko, data urodzenia) przez

..... (imię i nazwisko domniemanego  
sprawcy).

#### Uzasadnienie

W trakcie wykonywania przez ..... (imię i nazwisko  
pracownika) czynności służbowych (informacja o charakterze czynności, np.

aktywności w trakcie wypoczynku) ..... (imię i  
nazwisko dziecka), dziecko ujawniło

.....<sup>2</sup>.

Dalszy opis podejrzenia popełnienia przestępstwa

.....  
.....  
.....  
.....

Mając na uwadze powyższe informacje, a także dobro i bezpieczeństwo małoletniego wnoszę o wszczęcie postępowania w tej sprawie.

Wszelką korespondencję w sprawie proszę przysyłać na adres korespondencyjny, z powołaniem się na numer i liczbę dziennika pisma.

.....

podpis pracownika  
podejmowanie interwencji

.....

podpis osoby odpowiedzialnej za

Załączniki:

1. Dokument uprawniający do reprezentacji, wystawiony przez organizatora wypoczynku
2. Ew. inne dokumenty

<sup>1</sup>Zawiadomienie należy złożyć do prokuratury rejonowej właściwej ze względu na miejsce popełnienia przestępstwa.

<sup>2</sup>Opis sytuacji, która miała miejsce. Należy uzupełnić zgodnie z tym, co się wydarzyło (ważne jest, by zaznaczyć np.: kiedy i gdzie miało miejsce zdarzenie, kto mógł je widzieć/wiedzieć o nim, kto mógł popełnić przestępstwo).

Załącznik nr [] Wzór wniosku o wgląd w sytuację dziecka/rodziny

Miejscowość....., dnia .....

Sąd Rejonowy w .....

L. dz.....

Wnioskodawca:

Imię i nazwisko lub nazwa instytucji

reprezentowana przez: .....

adres do korespondencji: .....

Uczestnicy postępowania: .....

(imiona i nazwiska rodziców/opiekunów małoletniego)

ul .....

(adres zamieszkania)

dane małoletniego: .....

(imię i nazwisko dziecka, data urodzenia)

Wniosek o wgląd w sytuację dziecka

Niniejszym wnoszę o wgląd w sytuację małoletniego

..... (imię i nazwisko  
dziecka, data urodzenia) i wydanie odpowiednich zarządzeń opiekuńczych.



## Uzasadnienie

Opis sytuacji zagrożenia dobra dziecka

.....  
.....  
.....

Mając powyższe fakty na uwadze, można przypuszczać, że dobro małoletniej/małoletniego ..... jest zagrożone, a rodzice nie wykonują właściwie władzy rodzicielskiej. Dlatego wniosek o wgląd w sytuację rodzinną małoletniej i ewentualne wsparcie rodziców jest uzasadniony<sup>5</sup>.

Wszelką korespondencję w sprawie proszę przysyłać na adres korespondencyjny, z powołaniem się na numer i liczbę dziennika pisma.

.....  
podpis pracownika


.....  
podpis osoby  
odpowiedzialnej za podejmowanie  
interwencji

### Załączniki:

1. Dokument potwierdzający uprawnienie do reprezentacji zgłaszającego.
2. Ew. inne dokumenty
3. Odpis pisma

---

<sup>5</sup> Można dodać: wnoszę, aby sąd powiadomił o wszczęciu postępowania z urzędu lub braku podstaw do jego wszczęcia z urzędu.



Uwaga: Wniosek należy złożyć do sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, nie zaś miejsce zameldowania.

Należy zawsze podać imię i nazwisko dziecka i adres jego pobytu. Tylko w takim wypadku sąd może skutecznie pomóc, m.in. poprzez wysłanie do rodziny kuratora na wywiad.



**Załącznik nr [] Oświadczenie o zapoznaniu się ze standardami ochrony dzieci i  
zobowiązaniu do ich przestrzegania**

Oświadczenie o zapoznaniu się ze standardami ochrony dzieci i zobowiązaniu do ich  
przestrzegania

.....

Miejscowość i data

Ja, ..... oświadczam,  
że zapoznałam/-em się z polityką ochrony dzieci (w tym zasadami bezpiecznych relacji  
personel - dziecko ) obowiązującą w ..... i zobowiązuję się jej  
ich przestrzegania.

.....

podpis